СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 5. Джерзі Ситі, Н. Дж., субота, 6-го січня 1940. No. 5. Jersey City, N. J., Saturday, January 6, 1940. VOL. XLIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ

У. Н. СОЮЗОВІ, ЩО ОБЕЗПЕЧУЄ НАМ, ЧИ НАШИМ РОДИНАМ, ПЕВНУ ГРОШЕВУ ВИПЛАТУ, І ҐАРАНТУЄ ТИМ МАТЕРІЯЛЬНУ СТОРОНУ НАШОГО ІСНУВАННЯ. У. Н. СОЮЗОВІ, ЩО ЗАВЖДИ ДБАВ І ПРО ДУХОВУ СТОРОНУ КОЖНОГО З НАС, ПІДНІМАВ НАС ДО МОРАЛЬНИХ ВИСОТ І ЗАКЛИКАВ НАС ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ СПІЛЬНОТИ, І ТАКИМ ЧИНОМ СТВОРИВ В АМЕРИЦІ ВЕЛИКУ, СВІДОМУ, ЖЕРТВОЛЮБНУ Й ПАТРІОТИЧНУ СОЮЗОВУ РОДИНУ.

ОСЬ ТІЙ ВЕЛИКІЙ УКРАЇНСЬКІЙ РОДИНІ В АМЕРИЦІ, ЯК І ВСІЙ НАШІЙ ІМІҐРАЦІЇ, А ТАКОЖ РІДНОМУ КРАЄВІ

ПЕРЕДАЄ З НАГОДИ РІЗДВА ХРИСТОВОГО
ЩИРІ ПОБАЖАННЯ

ГОЛОВНИЙ УРЯД УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ В АМЕРИЦІ.

ВИСОТА ДЕРЖАВНОГО БУДЖЕТУ

ВАШИНҐТОН. — У своїм зазиві до конґресу президент Рузвелт подав проєкт буджету на наступний фіскальний рік, який зачинається 1 липня 1940, а кінчиться 30 червня 1941. На основі того проєкту виходить, що уряд задумує цього року поробити великі обмеження в державних видатках та вдержати недобір можливо в найменших границях. Всі видатки виноситимуть вісім і пів біліона долярів. Недобору начислено на близько два біліони долярів, але з тим застереженням, що конґрес наложить нові податки, які виноситумуть коло пів біліона. Минулорічний недобір виносив близько чотири біліони долярів. „Економічний бльок" у конґресі, який усе добивався зменшення державних видатків і зрівняння їх із приходами, назвав цей новий буджет президента „ощадним". Проте деякі групи, в тім фармерські, незадоволені, що президент обтяв видатки на ті потреби, які вони заступали. Голова сенатського фінансового комітету, Герісон, заявив, що він буде добиватися створення спеціяльного комітету для полагодження всіх фінансових розбіжностей у державнім буджеті.

МУРФІ НАЗНАЧЕНИЙ НАЙВИЩИМ СУДДЕЮ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт назначив на становище найвищого судді Френка Мурфія, теперішнього головного федерального прокуратора. Мурфі має всього 46 років і як на своє нове становище, досить молодий. Він є поступових поглядів. Це вже пяте назначення президента на становище головного судді. Лише Джордж Вашинґтон під тим оглядом перевищив Рузвелта, а три інші президенти, серед них Линколн, під тим оглядом дорівняли Рузвелтові. Назначення Мурфія знайшло прихильний відгомін серед сенаторів. Супроти цього є певне, що сенат те назначення затвердить. На місце Мурфія як головний прокуратор прийде Роберт Джексон.

АМБАСАДОР ЛОТІЕН ПРО ФЕДЕРАЦІЮ ЕВРОПИ.

ШІКАҐО. — Анґлійський амбасадор лорд Лотіен виголосив перед місцевим товариством заграничних справ промову, в якій сказав, що по закінченні війни Европа переорґанізується на цілковито інших основах. Це буде федерація, в якій кожна держава втратить дещо зо своїх прав на користь спільноти. Але щоб до цього прийшло, треба наперед допровадити до перемоги демократичних держав над диктаторським. Бо тільки в федерації демократичних країв кожна нація може почуватись безпечно.

Лотіен також говорив, що по війні Анґлія сама не захоче нести тягару контролі над морями і буде настоювати, щоб інші демократичні держави поділили з нею цей обовязок.

ПЛЯН ПОГЛИБИТИ РІКУ СВ. ЛАВРЕНТІЯ.

ВАШИНҐТОН. — Федеральний уряд вислав до Канади комісію, на чолі з асистентом секретаря стейту, Берлом. Та комісія має відновити перервані переговори з канадійськими властями в ціли поглиблення розділяючої Канаду від Америки ріки св. Лаврентія та в ціли побудування на тій ріці електрівень.

НЕДОБІР У НЮЙОРСЬКІМ СТЕЙТІ.

ОЛБАНІ. — Хоч у стейтовій леґіслятурі слідні натиски, щоб на наступний рік зменшити стейтові податки, то до зменшення не прийде. Бо стейт наступного фіскального року не лише що не буде мати надвишки в приходах, але матиме недобір у висоті 10 міліонів долярів.

КОМУНІСТИ СТРАШНІШІ ВІД НАЦІСТІВ.

НЮ ЙОРК. — Бюро публичної опінії, під дирекцією д-ра Гелопа, перевело анкету над питанням, хто більше небезпечний для американського суспільного устрою: комуністи, чи націсти. 70% відповіли, що комуністи більш небезпечні, а 30% сказали, що націсти. Розпитувані люди також твердили, що комітет Даеса забагато уваги присвячує націстам, а повинен би більше уваги присвячувати комуністам.

Р. КУПЧИНСЬКИЙ.

ДО ВИФЛЕЄМУ

За один стіл, за два,
Навіть за три столи
Сядьмо, панове громадо,
Бо треба більш, як коли!

Посідаймо і радьмо,
Як зустріти добу,
Що позве нас не нині, то завтра
На тяжку боротьбу.

Положім на столах
Не кулаки — серця!
Требаж, панове громадо,
В дечім дійти до кінця!

Требаж зібрати думки:
Не як здобути, а бути!
Багато з нас голосних,
А слуханих — не чути . . .

Хоч і вийде зоря —
„Не мигтить по моему!"
І блукаєм, шукаєм доріг
До Вифлеєму . . .

КОЛЯДУЙМО НА НАРОДНІ ПОТРЕБИ!

Не було в нас такого Різдва, щоб ми не колядували на Рідний Край. І не буде його цього року. У кожній свідомій українській громаді знайдеться певно гурт таких, що знатимуть, що Українська Нація є у війні, що вона бореться всіми засобами за своє свобідне й державне життя. Американсько-українське громадянство було досі на фронті цеї боротьби України, щоправда, не з крісом, але зо щирим серцем, зо своєю політичною, моральною і фінансовою допомогою. І так повинно остатись і надалі. Бо й далі Україна в ярмі й далі потребує нашої помочи.

Нове лихоліття зродило нові потреби. Є нові тисячі жертв советської окупації. Це ті, що мусіли покидати Рідну Землю, що скриваються на чужині. І є десятки тисяч наших людей у полоні. А крім цього зайшла негайна потреба заступити Рідну Землю у політичній акції в Америці й в Европі, на міжнародній арені, щоб там пригадувати світові справу незалежности і соборности України.

Як бачимо, то велике завдання спало тепер на нас, українців і українок в Америці. І ми беремося сповнювати його гідно, розважно й обєднано. Саме для цеї цілі скликуємо Всеукраїнський Національний Конґрес, щоби була в нас одна думка й один провід у допомозі визвольним змаганням України. Та все те є получене також і з великими грошевими витратами, які ми самі мусимо покривати у тому радісному переконанні, що хоч тим допомагаємо рідній і такій дорогій нам Українській Справі. Ось тому підім усюди з Різдвяною Колядою, щоб зібрати жертви на згадані вище народні потреби, а зібрану коляду пересилаймо, як завжди так і тим разом, до „Обєднання" на таку адресу:

"OBYEDNANNYE," P. O. Box 122, Church Street Annex, NEW YORK, N. Y.

Микола Матіїв-Мельник.

НА НЕБІ ДИВНА ЗНОВ ГОРИТЬ ЗОРЯ...

І так, як було тому тисяч літ,
На небі дивна знов горить зоря
І з тьми встає наново світлий міт
І дзвонять арфами поля й моря.

І знов питаються: чи справді йде
Той довгожданий серед згуків сурм?
Чи розібе заліззя він тверде
І виведе на прю із тайг і тюрм?...

І знов питаються: чи довго ждать,
Коли страждань страшних прийде фінал,
Коли, як дим, ізчезне вся вражда
І крик життя девятий спинить вал?...

Поникли городи від пяних туч,
Німа від стиду плачеться земля,
Мовчить Дніпро, оглухлий серед круч,
Полоще Ірод меч у крові немовлят.

Давно замовк наш степ — не чуть пісень:
Одні в чужині, другі в тюрмах мруть —
Месіє! Возвісти нам ще раз день
І покори червону адську лють!...

ЧЕРЕЗ „СВОБОДУ" ДО СВОБОДИ!

ЧАСОПИС — ЦЕ НЕ ПАПІР. І НЕ НАЗВА. НАВІТЬ — НЕ ДРУКОВАНІ В НІМ СЛОВА. ЦЕ ІДЕЇ, ТОЙ ЖИВИЙ ДУХ, ЩО ТІЛО РВЕ ДО БОЮ ЗА — ПОСТУП, ЩАСТЯ, ВОЛЮ.

ОСЬ ТАК РОЗУМІЄ СВОЄ ЗАВДАННЯ „СВОБОДА". І ВІРИТЬ, ЩО СТОЇТЬ НА СТОРОЖІ ТОЇ ВЕЛИКОЇ ІДЕЇ, ЯКА МУСИТЬ ДОВЕСТИ УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД ДО УКРАЇНСЬКОГО ВИФЛЕЄМУ.

У ТІЙ ВІРІ ВИТАЄМО УСІХ НАШИХ ЧИТАЧІВ І ПРИХИЛЬНИКІВ З ЦЬОГОРІЧНИМ РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ І БАЖАЄМО ЇМ

ВЕСЕЛИХ СВЯТ І ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ „СВОБОДИ".

ВТЯГАЮТЬ СКАНДИНАВЦІВ У СВІТОВУ ВІЙНУ

ЛОНДОН. — Як у Лондоні так і в Парижі здають собі добре справу з того, що те, що діється в Фінляндії, може заважити на висліді світової війни. Аліянти побоюються, що Совети і Німеччина готові захопити воєнні бази Швеції, Норвеґії й Данії, ніби у звязку з війною в Фінляндії, опираючись на тім, що згадані держави є на услугах аліянтів і допомагають Фінляндії людьми і зброєю. У такому випадку булаб загрожена в першу чергу Анґлія і не моглаб контролювати Північного моря. І булаб відтята від тих сирівців, що їх одержує чи може одержувати із скандинавських країв. Ось це є ті головні причини, що заставляють пресу писати, що кожний день може принести навіть таку далекосяглу новину як та, що Норвеґія, Швеція і Данія зістали втягнені в війну, а Франція й Анґлія виповіли війну Советам.

„БОМБАРДУЮТЬ" ЛЄНІНҐРАД ЛЕТЮЧКАМИ.

ГЕЛЬСІНКІ. — Фінські летуни засипали Лєнінґрад хмарою летючок, виготовлених московською мовою, в яких подані зізнання полонених советських жовнірів. Ті жовніри розповідають, як гарно фіни з ними обходяться, як їх годують, та як неправдиво їх інформовано в Советах про Фінляндію. При кінці взивають населення Советів змагати до того, щоб припинити війну, яка не має ніякого сенсу і несе тільки смерть советським жовнірам, як це було досі.

НАДІЮТЬСЯ НА УСПІХИ В ПОВІТРІ.

ГЕЛЬСІНКІ. — Фіни є тої думки, що в скорому часі советське командування зарядить великанський наступ у повітрі, звернений в першу чергу проти столиці Фінляндії. Станеться це тому, що на суші Совети мають тільки самі неповодження. Отже захочуть рятувати свій престіж бомбардуванням фінських міст. Таке бомбардування відбувається і тепер, і то кожного дня. Бомбардують головно пристані. Та покищо советським летунам не вдалося нанести дійсно поважної шкоди. Зате фінські летуни шкодять Советам найбільше тим, що нищать їхні комунікаційні шляхи, особливо ті, що їх лучать з Мурманськом і далекою північчю. Фіни зачинають також діставати щораз більше добровольців з ріжних країв, також і з Америки.

КОЛЄКТИВІЗАЦІЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА.

ГЕЛЬСІНКІ. — Фінляндія переживає цікаву подію. Накинений Советами „червоний уряд" нічого не згадує про „колективізацію", а зате „буржуазний", себто теперішній, уряд заповідає, що підчас війни буде заведене колективне сільське господарство, коли йде про засіви і жнива. А це тому, що забрано до армії коні й трактори. Осталося їх так мало, що треба завести тимчасову колективізацію, щоб не потерпіла сільська господарка краю.

РЕКВІЗИЦІЯ УСІХ КОРАБЛІВ.

ЛОНДОН. — Британський уряд зареквірує всі кораблі в королівстві й у кольоніях. Станеться це з днем 1. лютого. Власники кораблів будуть ними далі й мають вести бизнес як звичайно. Але підлягатимуть розпорядкам уряду щодо товарів, які перевозитимуть, і шляхів, якими мають плисти їхні кораблі.

ЖИДИ НАРІКАЮТЬ НА ТЕРОР І ТОРТУРИ.

ЛОНДОН. — Через Париж доходять до Лондону оповідання жидів про положення жидів під націстичною владою. Йде тут головно про долю жидів у давній Польщі. Жиди розповідають, що є випадки, де німецька влада казала „жида Цісмана живцем закопати", де жидів публично карають тілесно і „масово розстрілюють". До Люблина, з якого створено жидівське ґето, зігнано 65,000 жидів. Тисячі жидів ждуть у Перемишлі й інших поґраничних советсько-німецьких місцевостях на те, щоб дістати дозвіл на переселення до Советів.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

НІ ВІТРУ, НІ ХВИЛІ...

Святкуємо Різдво Христове на вільній американській землі серед такої волі, якій подібної нема сьогодні ніде в світі. Отже не є ми в неволі „бісурменській" і не відчуваємо потреби благати вітру з України, щоб сушив наші сльози, заглушив кайдани і розвіяв нашу тугу. Не ждемо на таку вістку з України, чи там раду радять, як нас визволяти. Але проте ждемо. І то на якунебудь вістку „з нашої України". Від рідні, приятелів, знайомих, наших організацій чи нашої преси. Ждемо на різдвяну книжку, на різдвяний календар, на різдвяну відозву, на привіт з Рідного Краю, на якенебудь тепле слово, яким ми звикли обмінюватися з нагоди Різдва Христового. Але, як бачимо, так є, що „... нема, нема ні вітру, ні хвилі із нашої України!"

Та це не значить, щоб там у Рідним Краю за нас не памятали. Навпаки, ми твердо переконані, що саме тепер вони найбільше за нас думають. Саме тепер їх думки звернені в сторону українців, що розкинені по цілому світі, а в першу чергу в сторону нашу, американсько-українську. Саме на нас вони там певно покладають надії, що ми тут раду радимо, як на „турка стати", як допомогти Україні. І хоч не доходять до нас їхні письма чи поклики, ми переконані, що вони там певні, що ми тут за морем думатимемо на Різдво й про їхню неволю і їхні терпіння, та що, співаючи колядки, вплітатимемо у цей спів таке, чи йому подібне благання: О, милий Боже України! Не дай пропасти у неволі нашим рідним, нащадкам тих вольних козаків, що так завзято Україну і Христову віру обороняли і за них життя віддавали.

Сумне, дуже сумне буде цьогорічне Різдво по всій Україні. А особливим сумом буде повита західньо-українська земля, бо вона ще не звикла до безбожницької советської пропаганди, до насміхів з Христового Різдва. Та віримо, що саме Різдво зродить там нову протисоветську силу. Саме спогад про те, що було, викличе всюди однаковий спротив, звернений проти сатани, що сидить у Москві. Саме Різдво Христове додасть віри в перемогу правди, в те, що Вифлеємська Зоря, яка світить високо, затемнить цілком певно ту, що її видвигнули над Кремлем. Бо щодо цього нема ніякого сумніву. Ні в нас, ні в наших рідних в Україні. Усі ми однаково думаємо й однаково відчуваємо. І тут не треба ні вітру, ні хвилі, щоб це доносити. Ніякий советський кордон не зможе замкнути такої „почти", ось такої виміни наших думок і почувань. Бо всі ми українці, де ми не живемо, відчуваємо в день Різдва Христового однаково, якщо тільки думаємо дійсно по українськи і дійсно по християнськи. Тому і всі ми, що однаково думаємо, також і однаково віруємо в перемогу української правди, але окуплену жертвами, нашими власними жертвами. Бо й у жертву принісе себе Той, що народився тому 1939 років.

о. Юліян Дзерович.

МІСТЕРІЯ СВЯТОЇ НОЧІ

Вифлеєм — Вертеп — Різдво! Величні слова. Слова, що їх людство довго вичікувало. Слова святі кожному християнинові. Вони — пробний камінь нашої віри, вони символ віри в перемогу Правди для всіх, хто прагне її.

Годиться глибше призадуматися над подією - містерією Святої Ночі, глибоко розважити символ Різдва Христового. Яка осяйна; вічна символіка!

Тайною нашої віри є Різдво Христове і ми з найглибшою побожністю, зі сердечною радістю складаємо поклін і хвалу Божій Дитині. Згадуємо жертву Сина Божого за нас і наші серця горять вірою й дякою. І також, коли в Різдвяну Ніч заяснять міліони вікон і по всій Рідній Землі загомонять радісні, могутні мельодії коляди — в наших серцях росте й кріпиться віра в перемогу Божої Правди на світі й на Рідній Землі.

* * *

Месія був обіцяний ще в раї, говорили про Його пришестя пророки, тужили за Ним кращі з поган — Сократ, Ціцерон, Вергілій, Горацій. Виждали Його по римських вязницях та каторгах тисячі й тисячі бездольних мучеників. Визирали Його міліони, скованi кайданами насилля. І він прийшов, коли сповнився час. Коли „прийшла кончина літ"...

І нині, хто має вуха, щоб слухати, чує голоси туги й віри усюди, де люди страждають через неправду. Туги й віри, бо й у найважчі хвилини, хвилини нещасть цілих народів, не меркне у них зоря надії на ясне завтра. Підтримують цю віру вибранці й мученики, щоб світила і вказувала шлях незрячим.

У маленькій, гористій та вбогій країні, серед простого люду, зійшов Син Божий на землю, — „в стайні убогій, в нищеті многій". І в наших земних справах подивляємо неraз ласку Божу — власне в нищеті многій давати почин до великих діл. Ось і в нашій дні Всевишній своєю ласкою засвітив смолоскип надії там, де ледво блимала свідомість Божої й людської Правди.

Господь у незбагнутій доброті своїй осяяв світлом ласки найперше бідну хижу гірського чабана, курну хатину бідняка-простолюдина. Дрібна й убога ця хижина, та не сходить вона з людських очей та уст. Бож над нею, як над Вифлеємом, ясніє Світло Правди.

Коли над Вифлеємом заясніла зоря й задзвеніли янгольські арфи, небагато було між людьми таких, що цю зорю побачили й янгольську музику вчули. Бо „люди сиділи в тіні смертній"... Як і сьогодні ще в тіні смертній сидять ті, що топчуть Божу Правду, як і ті, що коротають вік у тьмі несвідомости й безпросвітности.

Волхви з далеких країн, ген відтіля, де сходить сонце, йдуть до Христа з поклоном. Їх серце чує, що щось величне віщує зоря над Вифлеємом. Чують пісню янголів про славу Богові на небі і мир на землі людям доброї волі й спішать з поклоном Правді. Бо розуміють звіздарі дуже мудрі, що правдива й вічна потуга не в силі меча, але в силі духа й Правди.

Вони зустрічають Ірода й звіщають велику новину. Та він незрячий. Він вірить тільки в насилля. Надіється звести Правду зі світа вбивствами невинних. Посилає своїх безбожних слуг до Фифлеєму, щоб убили новонароджене Дитя.

Даремна його злоба. Любов, правда, віра й справедливість сильніші за злобу, насилля й пострах.

* * *

Різдво святого ясний день
Вістить нам кращі сни та яви:
За Ним щасливий день гряде
І зоря Правди у заграві.

НА РОЗСТАНІ З 1939 РОКОМ

Скінчився 1939 рік. Погас і розплився у вічности. Лишилися лиш спомини і наслідки тих подій, що зродились у ньому. Та ввійде він в історію як один із найзамітніших. Хто зна, чи не усуне у тінь свого суперника з 1914 року і сам не забере першого місця. Бо 1914 рік, хоч потряс світом до самих основ, хоч потягнув за собою біля 20 міліонів жертв у людях, проте саму, так звану „европейську цивілізацію" він залишив непорушною.

Зате 1939 рік поставив Европу, а з нею цілий світ і цілу цивілізацію й культуру — над берегом пропасти.

Немало потрясень, надій і розчаровань приніс той минулий рік і нам, українцям. Кілька разів у тому виходило для нас на хвилинку сонце зза хмар і освічувало все довкруги, наче вказуючи нам, яке життя на тім світі могло би бути гарне. Та, показавши нам на хвилину красу цього світу, сонце знов ховалось за хмари, а перед нами появлялись вовки, гієни і круки, що рвали наше тіло на кавалки з іще більшим завзяттям, ніж перед тим.

Згадатиб тільки про нашу „зірку", Карпатську Україну. Ще на початку того старого року вона пишалася своїм життям. Немов мурашки метушились по ній українці, діставши нагло нагоду по довголітній неволі творити власне українське життя. Радісно лунала українська пісня, сміливо всюди повівав жовто-блакитний прапор. Без страху повівав на своїй рідній землі наш національний прапор. По 20-літній перерві перший раз на тім клаптику землі запанувала „українська правда"; перший раз українці дали волю своїм найкращим національним почуванням, не боячися, що якийсь чужинецький лайдак вилізе з кута й ті почування сплюгавить, виставить їх на сміх, а навіть за них тяжко покарає.

Ми, українські діти, розсипані по цілім світі, раділи життям цеї нашої „зірки" й помагали їй тим, чим могли. Ми знали, що жити нам у тій нашій маленькій державі ніколи не прийдеться. Але ми тішилися, що ось є таки на світі кусок землі, на якій панує та „українська правда", на якій свобідно процвитають ті душевні, етичні й естетичні цінности, які кожний з нас носив і носить у своїм серці й зберігає немов скарб перед заливом чужих хвиль. Життя нашої „зірки" було нашим власним життям. Вміру того, як там наші брати увільняли придавлені віками українські національні пориви, давали їм нагоду свобідно реалізуватись у життї, скидаючи водночас із себе прикре почуття нижчости, що його викликує кожна неволя, й ми відроджувались укупі з ними, набирали більшої пошани до себе самих, до свого минулого, до своєї раси.

Та недовго процвитала наша „зірка". Знову вулькан, — погасло сонце, і в потоках крови втопилось молоденьке життя нашої маленької держави... Гунські орди, одіті в модерні однострої й узброєні в модерну зброю, наїхали цей веселий край і не лише задавили рідну владу, але почали винищувати всіх, у кого лише добачили іскру святого вогню.

Скільки ми терпіли, дивлячись безрадно на цю трагедію! Ми переживали кожну невдачу, кожний розстріл, начеб він був спрямований на нас самих. Розпука і зневіра почала вдиратись у наші покалічені серця. Але лиш на коротко. Бо геройська постава наших карпатських лицарів, які дали таку подиву гідну відсіч наступаючим розбишацьким ордам, миттю розвіяла в нас зневіру. На її місце прийшла кріпка віра, що нація, яка має в собі таких синів, яка горить такою любовою до своїх національних ідеалів, не може пропасти. Вона може лише програти одну, дві битви. Але вона не може програти цілої війни. Остаточна пермога мусить бути по її боці.

Та ще не переболіли ми як слід першої втрати, коли на европейськім небосклоні знов розпуталась буря. Цим разом німецькі війська вдарили в нашого історичного ворога, Польщу, що в нелюдський спосіб давила поверх сім міліонів наших братів. Факт, що Німеччина вдаряє в Польщу, якої режім, аґресивні політичні пляни й гнет її меншин приніс погану славу в світовій публичній опінії, не дозволяв українцям тішитися з цього удару так, як це вони робилиб серед інших обставин.

Всетаки нещадний наш гнобитель валиться. [illegible]лась та тюрма, з якої було замуровано чимало наших людей. А з тим виростала надія, що на руїнах цеї тюрми може проявиться нове свобідне життя, до якого чейже український нарід має таке саме право, як усі інші народи.

Але й тут сонце на коротко заблисло і знов погасло. На місці одної тюрми миттю виросла друга, советська. „Українська правда" не дістала нагоди запанувати. На місце польського важкого гнету прийшов московський, який з іще більшим цинізмом оплюгавлює наші святі національні почування.

Проте і цей удар лиш на хвилину викликав у нас пригноблення. Бо трагедія Польщі всім наглядно показала, що держава, побудована на гнеті, мусить соромно провалитись. Гнет викликує у власнім нутрі держави розклад, що доконує її до упадку. Ми могли звідси тішитися, що Польща валилась, або ні. Наші почування в тім випадку ні трошки не помагали Польщі, ні не пошкодили їй. Це Польща сама собі шкодила, власними руками копала гріб під собою. А ми були лише посторонніми глядачами. Наші завваги, оклики й почуття мали стільки впливу на боротьбу Польщі з Німеччиною, що мають оклики глядачів десь на кулачну боротьбу на арені.

У випадку Польщі ділали вищі закони. А одним із тих законів є це, що нарід, який давить інший нарід, витрачує на це давлення багато своєї власної енерґії й у висліді попадає в недугу, неміч. Остаточно він попадає в зуби якомусь третьому народові. Маючи на увазі цей невблаганий закон, українці з вірою в кращу будучність дивляться на те, що діється нині довкруги них, зокрема на своїх осталих гнобителів і наїзників. Тепер черга на Совети.

Що советська тюрма народів у нутрі перегнила, це знали здебільша всі українці. Та їх знання в більшості було оперте на теоретичних виводах і припущеннях. Тепер війна з фінами, яких, як відомо, є всього не цілих чотири міліоно, потверджує ті припущення. У дійснім змаганні Совети не всилі закрити своєї немочи ні словною пропаґандою, ні крикливими парадами. Більше як місяць фіни відбивають у геройський спосіб напади десяти разів чисельніших советських відділів і завдають советській армії величезні втрати. А чужі знавці, що перебувають на фронті, однодушно стверджують нездарність советської армії, советського проводу, а понад усе оґірчення вояка до свого власного деспотичного режіму. Недавно ґазети принесли вістку, що советські полонені, яких фінська влада перевозила в товарових ваґонах, замордували свого власного старшину, щоб розрахуватися за минулі кривди.

Все це доказ, що невблаганий закон безперервно працює і в Советах, підтинаючи самі основи цеї деспотичної держави. Подібний російський деспотизм у 1917 році вже раз провалився до самих основ. Тепер, на наших очах він іде до ще ґрунтовнішого провалу. А тоді на руїнах усіх тюрем, які здвигнули наші гнобителі, зросте вільна українська соборна держава.

* * *

В Америці ми зазнавали поміркованого добробуту, нарівні з іншими громадянами цього краю. Водночас ми раділи і боліли разом із нашими братами в старім краю. Ми тішились, коли вони тішились, і сумували, коли вони сумували. Велика частина з нас старалась помогти старому краєві у його боротьбі за волю. Стихія радісного жертвування для Карпатської України була огорнула нас, коли тій маленькій українській державі треба було помочи в її будуванні. Опісля з болем серця ми далі жертвували, щоби помогти раненим і втікачам. Помагали ми також пропаґандою, протестами, телеґрамами. З чистою совістю ми можемо тепер сказати, що зробили те, що могли.

Правда, були і такі, що на трагедії карпатських братів хотіли збивати свій особистий політичний капітал. Так буває, що по кожній невдачі зі всіх кутів вилазять „критики", яким не жаль за втраченим ділом, тільки охота скористати з даного положення заставляє критикувати інших за невдачі. Посипались обвинувачення в „чужоаґентстві", „фашизмі", „диктатурі"; полились крокодилячі сльози над трупами карпатських лицарів.

В часі минулої світової війни, а властиво зараз, як вона закінчилась, вороги наших визвольних змагань старались представити нас перед культурним світом як „большевиків". У тому відношенні вони навіть осягнули були значні успіхи.

Нині вороги наших визвольних змагань стараються представити перед світом, що наша справа це „німецька інтриґа", а наші провідники це „аґенти Німеччини". Колись „большевиками" робили нас в першу чергу наші вороги. Своїж менше більше солідарно відбивали ці ворожі закиди. Нині гірше. Бо нині багато своїх ревних земляків стараються представити український визвольний рух та багатьох українських провідників, серед них бувших начальних командантів Української Армії, як „чужих аґентів".

В останніх місяцях минулого року ця самогубна робота прибрала такі форми, що вона певно знайде „почесне" місце в нашій історії. Але, на щастя, так є, що наш суспільний орґанізм має у собі настільки животворної відпорности, що поборює ті шкідливі мікроби й нашому громадянському життю не дає завмирати. В грудні відбувся конґрес „Обєднання", на якім ухвалено та започатковано підготову до Всеукраїнського Національного Конґресу в Америці. Цей конґрес відбудеться вже 1940 року. Але його зерно посіяно ще старого, 1939 року; того року, який приносив українцям стільки потрясень, стільки хвильовань, радощів і смутку, надій і розчаровань. Багато оман розвіяв той старий рік. Водночас зробив багато нових, зрілих висновків. У новий рік ми вступаємо тверді, мов криця, певні в нашу перемогу.

ПРИЙШОВ ДНЕСЬ

В блакиті зорі розцвітають
Якось інакше, як щоднини.
На землю, втомлену до краю,
З небес мов янголи злітають
До нього: Господа й дитини.

Бо Він родився вже між нами
(В палатах? Хатах? У варстатах?),
Бо Він прийшов, як брат до брата,
Щоб дні розпуки та нестями
Не володіли над серцями.

Прийшов налити в душі віри
У правди світлу перемогу:
Щоб наші душі бідні й сірі
На сталь і кремінь зґартовіли
На нашу життєву дорогу...

О. Далекий.

РІЗДВЯНА КАЗКА

— Ох! мамочко, що це за Свят-Вечір буде, як нас тільки двоє засяде до столу — жалілась семилітня Галюся.

— Щож порадим, доню; тато робить сьогодні, а дядько Іван з тіткою Олею вечерятимуть у своєї бабуні — пояснила мати, пораючись біля печи.

— А чому їхня бабуся не приїде до них, так як кожного року — хмурилась дівчинка.

— Бабуся старенька, не здужає тепер, а цього року вся рідня в неї на вечері — заспокоювала свою одиначку пані Настасова.

— Так тоді й ми їдьмо туди — настоювала дівчинка.

— Ах! якаж бо ти Галю. Свят-Вечір це родинне свято, а ми для них ніяка рідня. Дядько Іван, твій хрестний батько і найблизчий сусід, бо займає другий поверх того самого дому, щo й ми замешкуємо. На світі багато дітей, що чулисяб щасливими, будучи на твойому місці, а ти ще вередуєш. Потішся тим, що завтра буде тато, а на обід мама запросила багато ґостей — сказала пані Настасова й поклала край дитячим питанням.

Дитина заспокоїлась на часок. Вона мовчки поклала на стіл свічку, виняла з порцеляни й розложила так, як учила її передніше мати. Опісля стала біля вікна, мов когось дожидаючи. З небес сипався дрібненький крупистий сніжок і стелив білим рядом опустілу дорогу. На згадку, що завтра можна буде санкуватись, дитина радісно всміхнулась.

— Може хто дітей своїх приведе в гості до нас — майнуло крізь малу головку й з тою гадкою побігла в кухню до матери.

— А дівчатка будуть завтра, мамуню? — питала примилюючись.

— А вжеж, що будуть; побачиш, як завтра буде весело й гамірно. Та ходім, дитино, вечеряти, на тата нема що ждати — зідхнула, згадавши, як тяжко на чужині зібрати всю родину до Святої Вечері.

— Когож це ти сподіваєшся Галочко? — всміхнулась пані Настанова, вгледівши третє накриття.

— Може хто прийде... Мамочка все говорить, що на Свят-Вечір до бідних людей відмовила дитина ніяковічи.

Мати погладила малу головку, засвітила свічку на столі й півголосом проказала традиційну молитву.

— Чи я можу просити чогось у Бозі? — спитала нараз дівчинка, підводячи на матір свої голубі оченята.

— А вжеж, що можеш.

— І Бозя дасть мені те, чого я провитиму — допитувалась мала хитрунка.

— Як не правитимеш зірки з небес, то певно, що дасть — відмовила мати й усміхаючись підсунула дитині тарілку з кутьою.

Та Галя, не зважаючи на свою улюблену страву, зложила молитовно рученята й тихенько молилась. На столі блимала поважно свічка й кидала дивовижні тіні по білих стінах. Обличчя матери й доні були поважні й далекі своїми думками. Нараз дитина стрепенулась, відкрила уста, мовби хотіла крикнути, й заплакала з радости в долоні.

— Так не гарно при молитві робити. Бозя не любить таких пустотливих дітей — напімнула дитину мати.

— Покушай, куті, доню, і хай Господь дасть тобі всього найліпшого — побажала Настасова, забираючись до вечері. Дитина глянула на незаняте ніким крісло по другій стороні стола, на чисту тарілку, а опісля свій зір перевела на матір.

— А чому ти, мамочко, не підсунеш тарілки з кутею нашому гостеві — кинула півголосом. Пані Настасова здвигнула плечима. Чого та дитяча уява не вигадає, але на Свят-Вечір і дитячим забаганкам не слід відмовляти. Наложила на тарілку куті й підсунула на другий край стола. Згадались дитячі літа в рідному селі, квокання в дідусі під столом, золоті горішки... й холодна дрож, як перший приморозок пробігла тілом молодої жінки. Зідхнула й очі, що зайшли млою, втерла долонею. Чого те не згадається на Свят-Вечір!

А було тих споминів, як у саду яблуневих листочків у тихий осінній день. Зазульчиним летом промайнули пустотливі дитячі літа, а гарматним звуком пробуджена молодість хиталась мов пишна квітка в бурливу ніч. Дрібним намистом розсипались роки безнадійного ожидання, й ледви стримуючись від хлипання, вийшла в кухню.

Довечерювали мовчки. Галя кілька разів розтулювала уста, бажаючи почати розмову, але глянувши на мамині заплакані очі, стримувалась від бесіди. Інколи зиркала на незаняте крісло по другій стороні стола й тоді її очка говорили: „Я так і вгадувала, що мама буде плакати сьогодні".

Як на столі осталась тільки свічка, з мискою куті для померлих, Галя побігла гратись ляльками під ялинку. Настасова перемивала посудину в кухні й не чула дитячого базікання.

— Бачиш, я маю ті самі лялі, що й минулого року. Був страйк, тато не робив і мама не мала за що купити. А свої гроші, що я наскладала, мама післала там далеко до дядька бідним дітям на черевики. Погано, як нема в що взутися, правда?

Але лялі мають нові сукні, а цю сорочичку я сама вишивала; бачиш, криві хрестики: які вони смішні, як качечки. Лялечка - качечка в вишиваній сорочці — лебеділа дитина своїм тоненьким голосочком.

— Щож Галочко, хіба підем спати — промовила Настасова, присідаючи й собі біля ялинки.

— Ще казочку, мамочко, скажи — просила дитина.

— А якуж ти хочеш казочку: про котика? —

— Ні, ні, — замахала ручетами Галя — таку правдиву казочку, як Сонина мама розказує — пояснила дівчинка, притулюючись до маминих колін.

— Правдиву казочку — повторила молода жінка й усміх як забута пісня, забренів у неї на устах.

— Добре, розкажу тобі таку казочку, тільки вона не цілком правдива. Вважай, щоб не заснула при ній.

Дитина прилягла грудьми до килима й сперши голову на долоні заслухалась.

— Ген далеко, в рідному краю — почала Настасова — жила оттака маленька дівчинка, як ти. Мала таке саме русяве волосся, сплетене в дві кіски, такі очка як кітки блакиту. Літом вганяла за метеликами по саду, плела віночки з роменів, а зимою сиділа біля печи й колисала свою лялю з мякогоня. Крім неї були ще в її родичів два старші сини.

— А як дівчинка називалася? — перебила нараз Галя.

— Христя — відповіла оповідаючи. — Найстаршому з братів було на імя Мирон, молодшому Степан.

— Яка чудна казочка — втішилась дитина.

— Дівчинка називалася так як ти, мамочко, а хлопці, як дядько Мирон і дядько Степан.

— Ти хотіла такої казочки — замітила Настасова.

— Хлопців посилав батько до шкіл у великому місті, а щоб вони не пустували, а пильнували більше своїх книжок, віддав їх під опіку одному старшому, дуже здібному ученикові.

Одного разу привіз його батько, враз із своїми хлопцями. Як побачив Христю, то чогось зніяковів і, жартуючи, погрозив своїм молодшим товаришам. — Чому це ви, збиточники, не сказали мені, що в вас є така маленька сестричка? Як це приїхати на свята без гостинця?

Але другої днини, як хлопці побігли відвідати своїх сільських товаришів, а мати поралась у кухні, він забрав її до світлиці й перелистовував для неї книжку з чудовими образками. Опісля возив на санчатах, учив колядувати. Це був один з найкращих Христиних Свят-Вечорів. Коли по святах батько відвозив їх назад у

(Продовження на сторін. [illegible])

НОВА РАДІСТЬ СТАЛА

Астрономічна зима починається щойно 21. грудня, але для мене вона тоді кінчається. І хоч саме в тому часі припадають найлютіші морози, думка, що від святої Анни день більшає, що незабаром святкуватимемо Різдво Того, про якого сказав св. Іван Христитель: „Єму подобает рости. мні же маліти", — думка ця наповняє душу надією на ясніше, тепліше завтра.

Так колись поганські наші предки святкували при кінці року перемогу Дажбога над злющим Чорнобогом і його страшною помічницею Мореною. Палили вогні по городах і полях, щоби пособити доброму богові в бортьбі з темними духами, що саме тоді збирали всі свої сили до перемоги над світлом.

А християнська Церква, неначе символ, у ті найтяжчі зимові дні поставила найкраще свято в році — Різдво Христове, свято дітвори і батьків. Так, і батьків — бо щойно у Свят-Вечір при ялинці і при найскромнішій навіть вечері відчуваємо ввесь чар і тепло родинного вогнища. І в той вечір, більш як колинебудь, снують батьки мрії про своїх малих, що тепер ще безпечні під їх крилами — а завтра?

Так колись і Він безжурно спочивав у яслах під сторожким оком Матері й Опікуна. Багаті царі зі Сходу, мудрці-дипльомати прийшли до Нього з поклоном, щоб може заздалегідь запевнити собі його прихильність у могутньому майбутньому. Але на боже Дитя уже наставав Ірод, бо де родиться велике-мале, там мусять бути Іроди, що не годні стерпіти попри свою силу іншої, хоч би вона і не від цього світу була.

А батьки при ялинці плетуть мрії про своїх найменших, тих, що радіють сьогодні блиском свічечок і зеленню деревця. Яке їх майбутнє? Воно ще далеке — хто думав би тепер, що по Різдві прийшла згодом Голгофта. Та й чи не була вона конечною передумовою воскресення? побіди життя над смертю?

Чи не міг Бог явитись на землі у всій Своїй величі зрілим уже Месією? Та ні, Він почав Своє діло спасення людства від малого дитяти, бо кожне велике треба зачинати від найменшого. І треба пережити усе низьке людське, щоб дійти до високого-божого.

Та про життєву Голгофту своїх малих батько сьогодні не думає — вона ще далеко. Тільки жінка, ця споконвічна скорбна мати, серцем своїм розуміє, яка непевна, важка в теперішніх часах доля молодого покоління. Палкі мрії — і сувора дійсність; пориви вгору — і стягання вниз, ломання душі; шукання добра — і блукання в крутіжах обману й перемоги насильства над правдою. Що побідить? А вже ж добро, а вже ж правда! Та чи довго треба ще ждати? Скільки жертв треба ще принести до весняного воскресення? Миж сьогодні щойно при Різдві.

Та ось старшенький хлопчик оглядає книжку, що дістав її в різдвяному дарунку і навпопад читає:

„Хібаж не звісно вам, що [зрана,
Заки зоря зійде румяна,
Найдужче все мороз смалить?
Та хоч застелить він віконце,
То це лиш знак, що скоро [сонце
Заблисне й землю отеплить.
— — — — — — —
Хібаж не звісно вам, що як [заглушите
Душу живу, заговорить [каміння?
— — — — — — —
Хібаж вне звісно вам, що
Досить було одної згадки
Про можність волі, щоби [збудить
Народній дух?"*)
— — — — — — —

Мати піднимає голову вгору. Ні, це вже не скорбна мати, що стоїть під хрестом на Голгофті — це мати Христа живого, новорожденого, що схиляється над Ним у Вифлеємі і знає своє післанництво й Його тернисту дорогу і Його значіння для всього людства.

А хлопчина читає далі:

„Стяла нас доля, та не вбила [силу живу".
— — — — — — —

На дворі мороз тріскучий. Небо вивзвіздилось усіми зорями і місяць прояснив своє обличчя.

А десь далеко зі села лунає бадьора колядка:

Нова радість стала,
Яка не бувала,
В Вифлиємі зоря ясна
Світу засіяла".

Константина Малицька.

*) Іван Франко: Панські жарти.

НА РІЖНІ ТЕМИ

ЯЛИНКА.

В списі різдвяних звичаїв у Карпатській Україні Ґренджа-Донський виразно підчеркує, що наші люди в тій частині України не знають ніяких ялинок.

Нема теж згадки про ялинку в описі Різдва на Гуцульщині у відомій праці Володимира Шухевича.

Зате в своїм спомині про Різдво серед Січових Стрільців у Києві в 1918. році Дашкевич виразно згадує ялинки.

У наших сусідів на заході й на півночі ялинка є в загальнім уживанні. Одначе, кажуть, і в них це не старий національний звичай, а заведений під впливом заграниці.

БОРОТЬБА ПРОТИ ЯЛИНКИ.

Міністер рільництва в грецькім кабінеті видав був у 1937. році пригадку грекам, що в 1936. році вийшов закон, що забороняє рубання смерек на ялинки.

Міністер пригадував при тому грекам, що цей закон розумний, бо в Греції є дуже мало смерек.

До того, додав він, вичай прикрашати ялинку на Різдво це не грецький звичай, дарма, що він називається атенським звичаєм: це, мовляв, звичай, привезений до Греції з німецького краю Баварії.

КУТЯ.

Питомо українським різдвяним звичаєм вважається варення куті.

У нинішніх часах мабуть ніденде в світі куті на Різдво не варять. Та не все так було, бо в записках народніх звичаїв у старій Англії подано, що давні англійці варили на Різдво страву з пшениці, яку звали „фрументі". Американський письменник Вашинґтон Ірвинґ навіть згадує варення цеї страви в списі Різдва в своїм творі під заголовком „Скечбук".

Ця англійська „кутя" ріжнилася від української тим, що це була щось наче каша на молоці, а не на меді, як справжня українська кутя.

СМЕРТЬ СТАРИХ ЗВИЧАЇВ.

Як це так сталося, що память про цю англійську кутю, звану „фрументі", загинула за сто літ так, що нині пересічний англієць і американець не потрапить навіть пояснити цього слова?

Мабуть найбільший вплив на заникання таких звичаїв має так звана комерціялізація життя в Англії й Америці. Комерція — значить торговля, а комерціялізація перемінювання всяких звичаїв і обичаїв так, щоб з цього були торговельні приходи. У різдвянім сезоні в Америці бачимо добре, як ця комерціялізація життя навертає життя в русла, корисні для торговлі. Звичаї, що не дають нагоди для зарібку, пропадають. Видно, що ця англійська кутя „фрументі" не надавалася для торговельного визиску й пропала.

Цікаво, чи жде така сама доля й українську кутю.

РІЗДВЯНІ ДАРУНКИ.

В Америці, як і в ріжних західньо-европейських краях, комерціялізація Різдва проявляється найкраще в звичаю давання дарунків.

Як відомо, такого звичаю в Україні нема, принаймні наскільки йде про індивідуальні дарунки. Якщо коли які дарунки й роблять, то роблять їх для цілої родини, а не для кожної особи зокрема.

У родинах, що придержуються старих звичаїв, у краю, де приймається загально звичай індивідуальних подарунків, мусить бути з цього приводу багато непорозумінь між старим і молодим поколінням.

РІЗДВЯНІ ПОЗДОРОВЛЕННЯ.

На Різдво американські радіові підприємства влаштували Різдвяне поздоровлення з Вашингтону від дітей чужих дипльоматів. У поздоровленні взяли участь 40 дітей, що представляють 32 краї. Кожна дитина говорила своєю рідною мовою. На світлині: при мікрофоні син мексиканського дипльомата Фуентеса.

„СЕНТА КЛОЗ".

З індивідуальним обдаровуванням на Різдво звязана ціла леґенда про „Сента Клоз", того добродушного старця, що старається вволити волю кожної дитини щодо різдвяних подарунків.

Малим дітям говорять, що як вони будуть добре поводитися, Сента Клоз принесе їм гарний дарунок на Різдво. Уявляють того святого, як візника, що їде саньми, запряженими в рени, і розвозить по хатах дарунки: задержує свої рени на даху дому, злазить комином до мешкання й там наповняє дарунками панчохи, розвішені над огнищем.

Звідки походить ця леґенда, важко вгадати. Та звідки вона не походилаб, Сента Клоз став нині найпопулярнішим святим для дітей усього світу. Хоча він має видно християнські признаки, його приймають за свого й нехристіяни.

ПРАВДА ПРО „СЕНТА КЛОЗ".

Звісно, в такі річи, як те, що „Сента Клоз" приїздить ренами на дах дому й наповняє власноручно дитячі панчохи, можуть вірити лише малі діти. Кожна дитина, що в таке повірила, мусить колись прийти до віку, в якому їй приходиться з цею вірою розстатися.

Деякі люди думають, що дітям дуже жаль розставатися з такою гарною леґендою, і тому радять родичам взагалі такої віри в дітях не розбуджувати. Одначе менше спостереґливі люди кажуть, що підростаючій дитині не так важко покинути віру в леґенду, як це старшим здається. Дозрівання людини це взагалі ніщо інше, як повільне закидання інколи дуже гарних вірувань та принимання життя таким, яким воно справді є.

РОДИННЕ СВЯТО.

Діти, що привикли до американського способу святкування Різдва, часто чуються розчаровані, коли їм приходиться святкувати Різдво на „старокраєвий" спосіб, наприклад без особистих дарунків. Такі діти інколи не можуть зрозуміти, як це можливо святкувати Різдво так нецікаво й нудно.

Тимчасом серед американців, і то американців, що можуть піднести претенсії на високу культуру, бо серед американських письменників можна часто стрінути огірчення на американський спосіб святкування Різдва. Як сказав один письменник, американське Різдво це малощо більше як скомерціялізована язва. Чому, питається він, не памятають люди того, що Різдво це передовсім свято родинне? Що Різдво це сезон родинного обєднання?

І так воно йде: коли ми приймаємо інколи загальні американські звичаї, думаючи, що вони вищі, то зовсім не низько розвинені американці осуджують ці звичаї як нижчі, і немовби мимоходом признають вищими ті звичаї, які ми закидуємо як нижчі.

Чи не виходилоб з цього, що в ніякій справі не треба ходити чередою, бо мовляв, так інші роблять, а треба при кожнім виборі між двома річами застановитися, котра річ є справді краща?

(Продовження зі сторони 2-гої)

школу, Христя чіплялась полів його пальта й плакала. Полишив їй цю гарну книжку з образками та по відїзді дядька Олеса вона стратила свій чар.

Миле зідхання заколисалось на пишних гилках святочно-прибраної ялинки й млою розплилось у слабо освіченій кімнаті.

— Хоч Христинині батьки просили дядька Олеся провести літні ферії на їхньому хуторі, то одначе молодий чоловік відмовився від цієї гостини — продовжала Настасова.

— Він був сиротою й лекціями заробляв на своє удержання, отже, щоб заробити трохи грошей на дальшу науку, приняв через літо місце приватного вчителя в одному багатому домі. Та на Свят-Вечір приїхав з хлопцями. Подарував їй гарний мячик і книжечку з казочками. Христя хвалилася своїм першим, трохи пинявим читанням і була його невідступною товаришкою.

На відїзднім не плакала, як колись, тільки як дядько Олесь підніс її, щоб на прощання поцілувати, вчепилась його за шию й тихенько прошептала, що має привезти їй, як прийде в друге. — А зате я дуже й дуже любитиму тебе, дядьку, шепнула на вухо.

Дядько либонь не дуже довіряв її словам, бо всміхнувся весело й обіцяв задоволити Христине бажання.

Минуло ще кілька Свят-Вечорів і на кожних дядько Олесь був гостем. Ніхто так не вмів весело забавляти найменших, як він; було тільки заморгає своїми чорними бровами, а вся дітвора так і котиться від сміху. А що забезліч казок він знав, а всі такі веселі. Було, й старші гості слухають.

Одного соняшного літа Христя підігналася вгору мов берізка, що пересадили її на добрий ґрунт.

— А тобі що сталося, дівчино? — сміялась її мати.

— Я з приданим не вспію впоратись, як ти так почнеш рости. В що вдягнеться, а все мале — скаржилась батькові, що підсміхався під вусом. Ось і поїхали вони на купно в те велике місто, що хлопці ходили до школи. Христя раділа, що побачить братів і дядька Олеся. Останній не знав, як гостити їх у своїй скромній кімнатці. Завдяки йому Христя оглянула найгарніші будівлі та історичні місця старинного міста. Тільки одне вразило дівчину. Як скорочували собі дорогу через міський парк, дядько Олесь звів розмову на їхнє знайомство й просив, щоб вона на будуче не звала його дядьком. Христя мовчки звела на нього свої зчудовані очі. — Прямо клич мене Олесем, так як своїх братів — пояснив, ніяковіючи чогось.

— Боїться, щоб хто з товаришів не дразнився з ним — подумала дівчина й обіцяла памятати про його прохання. Та з дядьком Олесем сталась якась чудесія. (Вона в душі все називала його так).

Як Христя хотіла обняти його на двірці, він відсунувся й легко здержав її руки. Цього було досить, щоб у Христі не затремтіула з жалю борідка й сльози, мов рання роса, заблестіли в її очах. Щастя, що на двірці була велика метушня й ніхто цього не замітив — сказала пані Настасова, зупиняючись на часок.

— Хлопці всі такі; тато також не любить, щоб його цілувати при чужих — завважила шепотом Галя й похапцем оглянулась, мов лякалась, щоб який мужчина не підслухав її.

— Ти правду кажеш, моя Галочко — всміхнулась мати, продовжаючи.

— Христя зразу погнівалась на дядька Олеся, сказала собі, що не тільки не буде з ним говорити ніколи, але навіть не гляне на нього. Та як прийшов лист, перший лист, адресований на її імя, вона зраділа й подобріла трохи. Але на листа не відписувала, хоч він і просив її кілька слів. Одначе тямив за неї, бо як приїхав до них на свята, то привіз пуделко шоколяд і фляшечку дорогих перфум.

Христя поводилася з ним так, якби вперше його бачила й кликала по назвищі, як незнайомого гостя. Ну, і на цьому казочку про дядька Олеся треба закінчити — сказала Настасова, не знаючи як передати дитині другу частину свого оповідання.

— Алеж мамочко, кожда казочка має закінчення, а ти не хочеш продовжати. Саме тепер я хочу знати, що сталося з дядьком Олесем, з Христею — лебеділа дитина, притулюючись до матери.

— Пан Олесь кінчив тоді науку й не мав часу довго думати про свою малу приятельку, а Христя, так точнісінько як ти, коли щось не йде по твойому.

— Дулася — підхопила Галя, насупивши бровинята.

— Як вгадала? — сміялась мати, колишучи в долонях ясну головку своєї доні.

— Ніхто з них не знав, що розстаються на довгий час — почала півголосом Настасова.

— Літом вибухла війна й усіх молодих мужчин покликано до військової служби, а з ними пана Олеся та обидвох Христиних братів. Ніхто не знав, що з ними сталося, бо листів, ані вісток не було жадних. Маширували військові відділи, курилися безборонні села, а земля, мов дика звірюка, здрігалася й глухо стогнала гарматніми кулями. І серед цього пекла, що сотворили його люди на землі, Христя молилася затих, що стратили надію на Боже милосердя й йшли на певну загибіль. Мовчанка, як горда пані, перейшла кімнату й біля порога розлилась туманом.

— Старший Христин брат, Мирон, пропав у високих горах, а молодшого, хорого на тиф, приколисала біла паня на рідних степах кілька миль від батьківського хутора. — Спинилася й очима, як осіннім заплаканим небом, на свою донечку глянула.

— А дядько Олесь, мамочко? Чи його також забрала до себе та добра біла паня? — спитала дитина.

— Ні, голубочко, як ворожа сила розбила останки наших військ, що боролись у запіллі, він вернувся до Христі. Приніс їй у дарунку гарний перстенець, що колись іще перед війною купив його для неї.

— До других свят ти в моїй хаті господинею будеш, — жартував, підморгуючи.

— Пожди, хай я тільки біля моєї школи догідніше помешкання знайду — й майбутнє як срібну пряжу павутиння снував по зелених гилках скромної ялинки.

— Тепер такі непевні часи — шепнула сумно дівчина.

— Хоч живий, хоч мертвий, а на кутю, голубонько, прийду — й обкрутив дівчиною, аж вихор у хаті став.

Як мрачний досвіток лягав на інеєм обліплені липи, й білим серпанком обтулював тайні стежечки, він тихцем, мов сірий кіт, віддалиться з хутора. Пішов і більше не вернувся — насилу вишептала Настасова.

— Геть пізніше довідалася, що його розстріляли: не міг кривдити дитячих душ і вчив їх тільки самої правди — добавила й у задумі, мов у блуднім лісі, потонула.

Хтось легко застукав до кухонних дверей, а Галя, мов пташка, порхнула з маминих колін.

— Дядько Іван! тітка Оля радувалася, надіючись різдвяного дарунку.

Настасова похапцем втерла очі й піднялася, щоб запросити сусідів у хату. Нараз дригнулась і подалася назад. На протилежній стіні, мов відбита фреском, красувалась постать молодого мужчини. — Олесь, Олесь... повторила безвучно й безсила зсунулась долів. Хтось луснув ненароком дверми, засміявся весело й привид зник.

— Подивись, мамочко, яку лялю дав мені дядько Іван — хвалилась дитина, потрясаючи Настасову за плече. Що це ти, мамо, здрімалася? — сміялась дівчинка.

— Глянь, яке в неї кучеряве волосся, а яку гарну суконку має. — І раптом, мовби кого шукаючи, повела очима по кімнаті. — А де пан, мамочко? — спиталася, спиняючись очима на стоячому біля протилежної стіни фотелі.

— Який пан, голубко? — пануючи над своїм голосом, допитувалась Настасова.

— Та цей, що вечеряв з нами, а опісля слухав твоеї казки — пояснила дитина, дивуючися, що мама могла проочити такого високого гостя.

— Я хотіла показати йому свою лялю. Ох! чому ти не затримала його? — жалілась дівчинка.

— Він завтра прийде, дитинко — насилу вишептала жінка.

— Він тебе дурив, мамочко, він прийде аж на другий Свят-Вечір — хмурилась дитина.

— А до того часу ляля може збитись.

Настасова мовчки тулила свою доню й обганяла від думок, мов від настирливих комарів. **Всеволода Метелик.**

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

СТОРОЖ УПАВ У РІКУ

Ганс Меланд, 50-літній сторож на кораблі „Метеор", що стоїть тепер привязаний до причалу на Морис Стріт у Джерзі Ситі, упав на Новий Рік коло 3. години рано в ріку Гудсон. Другий сторож корабля візвав поліцію. Поліція знайшла Меланда, як він, добуваючи останків сил, щоби вдержати голову над водою, тримався стовпа причалу. Його добуто з води, але він скоро помер від перестуди.

НОВИЙ СПОСІБ НА БОРОТЬБУ ПРОТИ ЗАПАЛЕННЯ

Д-р Волтер Гобел, лікар шпиталю „Ракефелерівського Інституту для Медичного Розсліду", помістив у місячнику „Сайенс" статтю про знайдений ним новий спосіб боротьби проти запалення легенів при помочі ліку, зложеного з протеїни й цукрових кислот.

Його досвіди з лікуванням звірят дали добрі висліди.

НІМЕЧЧИНА І ВОЄННА ЕКОНОМІЯ

БЕРЛІН. — Німеччина добре розуміє, що війна вирішиться таки на економічному фронті. Тому і покликано до життя „економічний генеральний штаб", на чолі якого станув маршал Ґерінґ. Членами є військові й цивільні економічні знавці. Штаб має виробити економічний плян на довгу мету, рахуючися з тим, що війна може затягнутись довгі роки. Має бути встановлена тісна співпраця між продуцентами і консументами.

АРЕШТУЮТЬ СВЯЩЕНИКІВ

РИМ. — Ватикан виказує довгу листу священиків, арештованих чи інтернованих націстами в Чехії і Моравії. Є їх до 200.

ЧЕРГОВА ПОСИЛКА ФІНАМ

НЮ ЙОРК. — Комітет помочи фінам, під головуванням Герберта Гувера, вислав тепер чергову посилку на руки фінського уряду у висоті сто тисяч долярів. Це вже четверта того роду посилка.

УСІ МУСЯТЬ ВЕСТИ ТРУДЯЩЕ ЖИТТЯ

МАДРИД. — Орган еспанських націоналістів пригадує багатій клясі, що кожна людина в Еспанії мусить тепер вести корисне й трудяще життя. Минули часи, коли вища кляса займалася скандалами і вела гуляще життя. Часопис пригадує, що Еспанія була давніше назадницькою і на промисловім полі, саме через тих багатирів, які дбали тільки про зиски і для яких Еспанія була тільки „кольонією".

ДЕЗЕРТИР ПОЗИВАЄ УРЯД

Ґровер Берґдол, відомий з того, що утік був з Америки перед бранкою підчас світової війни, пізвав федеральний уряд за зворот свого маєтку, сконфіскованого від нього як від дезертира. Як каже позов, маєток цей варт тепер $344,831.

НА НАРОДНІ ПОТРЕБИ

АСТОРІЯ, Н. Й.
„Коляда".

Гром. Микола Білик переслав від себе через Обєднання $5 як „коляду" на такі народні цілі: $3 на збігців, якими опікується Український Червоний Хрест у Женеві, та $2 на школу в Моджанах.

РАДІОВІ ПРОГРАМИ

ДВІ РІЗДВЯНІ РАДІО ПРОГРАМИ СУРМИ:

В суботу, 6. січня, на український Святий Вечір, Базар Сурма буде надавати дві радіопрограми: від години 4. до 4:30 і від години 5. до 5:30 пополудні. Стація W.B.N.X. (1350 Кс., побільшена до сили 5 тисяч Ватт).

ЗАМІСЦЬ СВЯТОЧНИХ БАЖАНЬ

Джерзі Ситі, Н. Дж. — Зложили в головній канцелярії У. Н. Союзу і „Свободи" на політично-інформаційну акцію в Америці замісць висилки святочних бажань отсі: Р. Слободян, М. Мурашко, Д. Галичин, д-р Л. Мишуга, О. Ревюк по $10; С. Шуменко $5; Е. Лиховид $4; О. Стеткевич, Е. Парницький, М. Близнак по $2; С. Гладкий, Т. Гіль, С. Шимон, панна О. Онуфрів, пані М. Герман, Д. Кравець, В. Кушнір, І. Напованець, С. Туренчак по $1. Пані Анна Туренчак зложила $5 на українських збігців.

ЖІНКА В ВОЄННІЙ СЛУЖБІ.
Відділ жінок, що мають бути шоферками військових тягарових возів та амбулянсів. На світлині: перегляд відділу командантною, панею Г. М. Кук.

ХТО ПОПИРАЄ БИЗНЕСИ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В „СВОБОДІ", ТОЙ ПОПИРАЄ „СВОБОДУ".

КУПЕЦЬ, ЩО ОГОЛОШУЄТЬСЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ПРЕСІ, ЗАСЛУГУЄ НА ПОПЕРТЯ УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА

ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ!

ГУЦУЛЬСЬКА КОЛЯДА

Ой ізза гори, зза полонини
Ой, дай Боже.
Ой ішли відтам біленькі вівці.
Чиїж то вівці? Пана (напр., Миколи)

Ішли за ними три вівчарики,
Три вівчарики, всі три не прості,
Бо несли собі по тримбіточці:

Перший вівчарик — святий Микола,
Другий вівчарик, то святий Юра,
Третий вівчарик — сам Ісус Христос.

Як затрембіче святий Никола
А в трембіточку та в роговую,
Гори-долини ой побіліють,

А всяка пташка ой засмутиться,
Ой засмутиться, вже й не співає,
Ой не співає, не щебетає.

Як затрембіче там святий Юра,
А в трембіточку та в мосяжную,
Гори, долини позеленіють,

А всяка пташка вже й заспіває,
Вже й заспіває, защебетає,
Аж попід лісок голосок дає.

Як затрембіче сам Ісус Христос
А в трембіточку щиро-злотую,
А вродить же ся жито й пшениця,

Жито, пшениця, всяка пашниця,
А врадує ся мир християнський,
Мир християнський, дім господарський,

Дай тобі, Боже, в дім здоровячко,
В дім здоровячко, на двір щастячко,
На двір щастячко, на худобочку

На роговую і на дрібную,
На челядочку на домовую.
Всім вам посполу, що є в сім дому,

Ой усім на всім, що є в дому сім,
Дай же вам, Боже, в городі зіля,
В городі зіля тай зелененьке,
В хаті весілля ще й веселеньке.

Д-р Роман Дашкевич.

Різдвяні Спомини з України

Свят Вечір 1918 р.

Свята 1918 р. перебув я серед своїх, вже на Великій Україні, за Центральної Ради. Своя держава, на шапці своя військова відзнака, своя команда, своя зброя.

На кілька днів перед Святами дістав Галицький Курінь Січових Стрільців (таку назву носили тоді Січові Стрільці) наказ вислати одну сотню на кордон України; ходила чутка, що большевицькі ватаги хочуть перейти кордон.

Сотня Січових Стрільців під командою сотн. Черника враз зі сотнею чорних та червоних Гайдамаків, та сотнею дорошенківців виїхала на північно-східний кордон України, на останню стацію Михайлівський хутір. Розсташувалися у величезній цукроварні в Михайлівськім хуторі, що був власністю родини Терещенків.

Наближається Свят-Вечір. Стоїмо в цукроварні на кватирах, стійки держимо на стації. Дивні часи. Україна вже, можна сказати, самостійна держава, та потяги чомусь їдуть у Московщину, чи з Московщини на Україну, без ніякої контролі, якби нічого й не було. Потяги їдуть собі наче в мирний час, хоча на самій границі від часу до часу вже стріли падають.

Крім приказу боронити границь, одержали ми від Уряду ще один: відбирати всю зброю від військових, які їхали залізницею в Московщину, або з Московщини на Україну. Поза цим дорога була вільна.

На цукроварні приняли нас як своє військо, з правдиво - українською гостинністю. Тільки одно просили: „Не кидайте кордонів, бо як ворог прийде — то забере все. Московщина — вічно голодна".

Надворі тріскучий мороз. Стійки стоять на варті тільки по годині, та й це важко вистояти. Та нічого, приготовляємо Свят-Вечір, по нашому старосвітському обичаю. Чомусь саме я дістав доручення занятися цим ділом, щоб була кутя і мід і борщ, обовязково 12 страв. Дівчата на цукроварні вже від рана роблять пироги, голубці — націлу сотню. Всі втішно ждуть вечора.

Та в полудне сурма, алярм! Сотня Січових Стрільців збіглася на збірку, а тут наказ: Негайно ваґонуватися й їхати на Чернигів, на північний кордон. На стації вже подали ваґони. Пропала Свята вечеря. Сотня машерує на стацію. Мороз аж очі злипаються. З жалем лишаємо привітну цукроварню, наші незварені пироги, голубці. Трудно, війна війною. Приказ — свята річ.

Ще перша зірка не показалася на небі, як потяг рушив на захід, а далі на північ. У ваґонах люта студінь. Люди туляться один до другого. Та невдоволення ні сліду. Кожен свідомий того, що це для своєї держави, у свойому війську.

Свят-Вечір 1919 р.

Злотоверхній Київ. Три тижні тому ми здобули Київ, як переможці увійшли в столицю. Артилерія Січових Стрільців стоїть в казармах в Кадетській Рощі. Стоїть 12 стрілецьких батерій. Бракує тільки двох. Одна під Одесою, а друга під Харковом на фронті; одна проти добровольців, друга проти большевиків. В казармах порядок, за три тижні був час зробити. Приготовляємо Свята, по українському звичаю.

Кожна батерія приготовляє Свято окремо. Є прибрані ялинки, 12 страв, обовязково борщ, кутя й пироги; де кращі, де скромніші — в котрій батерії кухарі. Постачальня Гарматньої Бриґади подбала про це й видала на батерії подостатком продуктів.

Під вечір ходив я від батерії до батерії та як командір Бриґади бажав гарматчикам усього найкращого. Щоб ми Державу укріпили, щоби дочекали мира та могли працювати для своєї держави, під проводом своєї влади, на славу Україні. З командірами батерій, старшинами й стрільцями ломав проскурку з медом та йшов далі обійти всіх 12 батерій. Вже пізно вночі засів на кінці до столу і штаб бриґади. Кількох старшин, стрільців та всі, хто до цього штабу належав.

За час усеї війни ці Свята були найкращі.

ЗАХОВАЙТЕ СОБІ СВЯТОЧНЕ ЧИСЛО, ЩОБ ПОШУКАТИ В НЬОМУ БИЗНЕСОВОЇ ФІРМИ, ЯК ВАМ ТРАПИТЬСЯ ПОТРЕБА

СВЯТА ВЕЧЕРЯ

(Нашим найменшим з святочним привітом).

Ладить Гануся святую вечерю
На білій скатерці з паперу.

Сіла собі кутя в макітру,
Кричить: давай меду, аж літру!

Пиріжки з капусти тоненькі,
А ті з картоплі грубенькі.

Голубці недовго гадали,
Капустяні крильця підняли.

Фур-фур-фур, шу-шу-шу
летіли,
На білій тарілці вже сіли.

А дялі молились всі щиро
І їли святую вечерю.

В. Ґренджа-Донський.

РІЗДВЯНІ ЗВИЧАЇ В КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ

Святкування Різдва в Карпатській Україні (на Верховині) — не те, що святкування в західній Европі. Верховинське Різдво — це наше старе свято „Хлібозбору". Колись, в старі поганські часи, мали наші прабатьки мітольоґічно-святочний празник: Свято Хлібозбору, що припадало десь на той сам час, що й нинішне Різдво. Святкували його тоді, як ніч стала коротшати. Опісля воно сплилося з Різдвом Христовим.

Подивімся отже, як святкує верховинець. Напередодні „Святого Вечора" напече ґаздиня сім пшеничних паляниць — шість менших, а сьомий це найбільший і називається він „корочун" (а скорше: керечун).

Обовязково, хоч і найбідніша господиня, але на „Святий Вечір" приготує вона пісну вечерю з дванадцяти страв (а також 12 ріжнородних страв замішає до тіста головного хліба „корочуна" і так його випече). Ця страва складається з таких сортів: риба, пшениця, капуста, соняшник, риж або пшоно, гречка чи сочевиця, фасолі, горох, біб, сливи чи сушені яблука, оріхи і мед. Як бачимо, є тут заступлене, як лусковина, огородництво, садівництво, пасічництво, а навіть риба. Цікаво, що кукурудзу й бараболі я ніколи не бачив, щоб туди вкладали; здається, вони не входять в рахубу, бо цеж пізніші „зайди".

Надходить очікуваний „Святий Вечір". Нагодують худібку, бо в цю ніч „розкриються на хвилинку небеса" і вона може поскаржитись на свого ледачого господаря свойому Створителеві... Господар візьме сокиру, зайде в садок, обвяже соломяним перевеслом кожне родюче дерево, ще й погрозить обухом, щоб цього року та груша, чи яблоня родила, бо інакше буде зрубана сокирою...

Господиня з вечерою готова. На стіл ставить паляниці, посередині головний „корочун", встромлює туди воскові свічі й ладиться подавати вечерю. Господар обведе стіл ланцюгом, щоб цілий рік панувала єдність у хаті. Відтак положить сокиру під поріг, господиня накриє її ковдрою, чи покрівцем і сокира зістаєтся на цілу ніч, щоб нечисті духи та хвороба по цілий рік не мали доступу до хати.

Відтак господар вносить невимолочений сніп на руці, переступає сокиру, застановляється серед хати й тричі здоровить цілу сімю словами: „кланяюся снопом..." На це жінка йому відповідає також тричі „Будь здоров хлопом..." (хлопом — значить: сильним, міцним).

Господар ставить сніп у кут біля стола, потім вносить отавки або дрібної соломки і звільна розстрясе по хаті. Це щоб росла паша подостатком. Її не вимітають цілі три дні свят.

Вечеря починається вареною пшеницею з медом. Це обовязкове. „Корочун" тримають аж до Нового Року. Колиж його замочать у воду на Йордані, роздроблюють і подають маржині.

Отак святкують на Карпатській Верховині „Святий Вечір". Після вечері приходять колядники; їх гостять — малих оріхами, солодощами, грішми, а великих чаркою й закускою. Про якісь ялинки не знають. Це й досі є наш старинний мітольоґічний празник, що з прийняттям християнства перейшов майже ненарушно, зі своїми старинними звичаями й з повним церемоніялом. Цеж є старе свято „Хлібозбору", яке так гарно описує наш великий історик М. Грушевський.

СТРІЛЬЧИКОВА ДУТКА

(Старшій нашій дітворі з привітом: Христос Раждається!)

Іде стрільчик, іде
То полем, то лісом
Боронити Рідну Землю
І мечем і крісом.

Іде стрільчик, іде
Над ним вітер свище —
Чимраз дальше Батько,
Ненька —
Ворог — чимраз ближче.

Іде стрільчик, іде
Сніг дрібненько трусить —
Впала куля у серденько,
Погибати мусить...

Гине стрільчик, гине,
Впавши серед поля —
Аж тут світлом засіяла
Вифлеємська Зоря.

Злетіли янголи
Підстелили крильця,
Взяли дутку стрільчикову
В господні ясельця.

Ой, зорій, ти дутко,
Як різдвяна мрія;
Буде тебе колихати
З Ісусом Марія.

Ой, цвіти, ти дутко,
Як рожеві квіти —
Будуть тебе пригортати
Українські діти.

І засвітять свічку,
Заквітчають двері;
Будуть тебе споминати
При Святій Вечері.

М. ПІДГІРЯНКА.

Ярослав Пастернак.

ВАРЯЗЬКІ ВІДКРИВЦІ АМЕРИКИ ПЕРЕД... КОЛЮМБОМ

Войовниче та підприємчиве племя норманів заселювало в другій половині першого тисячиліття по Хр. Норвеґію й Данію. Норвеґи називали себе вікінґами, цебто бойовиками, але поправді були це перші морські розбишаки, що на своїх плитких човнах запускалися більшими ріками в глибину країв, а переносячи човни з ріки до ріки, зявлялися неждано там, де їх найменше сподівались, грабуючи та вбиваючи людей. Та деякі ватаги осідали на здобутих землях, приносили з собою високу, як на ті часи, культуру, та закладали нові, сильні держави.

У нас та у Візантії називали їх варягами, а літописець Нестор перший згадав про них у своїй повісті про прикликання варягів на Русь під проводом Рурика, Синеуса й Трувора. Численні археольоґічні знаходи на Наддніпрянщині є сьогодні наявним доказом цієї культурної та державно-політичної місії, яку вони сповнили у нас у початках першої державности.

Сміливі ці очайдухи пускалися без компасів і на широке море. У половині IX. ст. зявилися були на Середземному морі, нападаючи Еспанію, Італію й Грецію. Ісляндію відкрили біля 900 р., а під кінець тисячеліття один з їх ватажків, Ерік Рвді (рудий), відкрив Ґренляндію та надав їй приманливе імя „зеленого краю" (ґрін-лянд) у цій добрій вірі, що „як край матиме добре імя, то й люди будуть його частіше навідувати".

Та на цьому не скінчилося. Син Равдія Ляйф, що на дворі Оляфа Святого у Норвеґії приняв був християнство та впровадив його перший до Ґренляндії, зорґанізував у 1000. р. виправу з метою знайти й здобути цю нову землю, що її у 985. р. бачив здалека на південному заході ісляндський моряк Берн Герйольфсон. Заморська подорож увінчалася повним успіхом. Ляйф дістався аж на півостров Лябрадор і назвав його „Вінляндом", себто винним краєм, бо знайшов там дуже багато винної лози. Тимсамим варяги-вікінґи відкрили були вже тоді Америку, майже на 500 літ перед Колюмбом.

Скоро по тім, були ще дві виправи варягів до Вінлянду, а метою їх був безперечно виноград та дерево, цінне на Ґренляндії як будівельний матеріял. Відомість про сензаційне відкриття нового заморського краю розійшлася скоро по північній Европі, бо про Вінлянд оповідає вже німецький літописець Адам з Бреми у другій половині XI. ст. Очевидно, варягам зовсім не залежало на цікавих ґеоґрафічних відкриттях, тільки на плодах нової землі.

Стара нормандська заґа-леґенда з XIII. ст. згадує під 1121. р. про виправу ґренляндського епископа Ерика Ґнупсона, як останню до Вінлянді. Одначе ще в 1824 р. найшли були на одному з островів у заливі Баффіна, граничний камінь з варязьким рунічним написом та датою 20. 4. 1135. р., а 40 літ тому другий подібний у місцевості Кенсінґтон, в околиці джерел р. Міссісіпі, глибоко в півн. Америці. На нього довго не звертали належної уваги, вважаючи його фальсифікатом і щойно недавно вдалося скандинавським ученим ствердити безсумнівну автентичність рунічного напису з Кенсінґтон, а що більше: звязати його вповні правдоподібно з одною подією, відомою досі тільки зо скандинавських середневічних літописів.

Річ у цьому: у згаданому написі кажеться, що 8 шведів (ґотів) та 22 норвеґів (варягів) відбували дослідчу подорож з Вінлянду на захід і одного дня, по повороті у свій табор, знайшли 10 своїх товаришів забитих. А сталося це в 1362 р.

Очевидно, першим дослідникам цього рунічного напису видалося це „зухвалим обманом", щоб на 130 літ перед Колюмбом хтось запустився на 1,500—2,000 клм. далеко в глибину північної Америки. Та тепер, як ствердили вже автентичність цінної археольоґічної памятки, вважають вповні оправданим звязати її навіть із відомою з літописів виправою Павла Кнутсона в 1354 р. до Ґренляндії для піддержання там християнства. Вона вернула в сильно зменшеному числі щойно у 1363 або 1364 р. і досі не було відомо, що примусило її аж так довго оставатися поза краєм. Тепер справа вияснюється: нічого іншого, як тільки охота побувати теж у приманчивому Вінлянді та продертися як найдальше в його глибину, була причиною так пізного повороту Кнутсона на двір норвезького короля Маґнуса.

Велику правдоподібність, майже певність, що тоді у 1362 р. більша скількість европейців перебувала на терені теперішнього північно-американського стейту Міннесота, в якому лежить Кенсінґтон із славним рунічним написом, підкріплюють сьогодні два факти. Поперше часто знаходять там тепер середневічне залізне знаряддя та зброю чисто варяжського (скандинавського) типу, а подруге, в цій околиці жило ще 100 літ тому індіянське племя Мандан, що відзначалося дуже ясною піґментацією. Його члени мали ясне волосся, сині очі, майже білу шкіру й рівні, не вірлині індіянські носи, так що всі американські антропольоґи не вважали їх чистокровними індіянами, тільки якоюсь етнічною мішаниною із виразним нордійським, себто скандинавським типом.

До цього жило племя Мандан у містах, не так, як уся решта індіян, і вміло їх укріплювати на спосіб, що дуже нагадував старі варяжські фортифікації.

Та найбільше европейськими були їхні релігійні вірування. Вони знали про „білого Спасителя", зродженого божеською Дівою, якого по багато терпіннях у житті вбили вороги. Що більше: першим европейським місіонарям оповідали вже про потоп світа, про ковчеґ та голуба із зеленою галузкою в дзьобі й мали вже уявлення про чорта, як спричинника всього зла на світі.

Усі ці факти були досі великою загадкою для етнольоґів, та розшифрування загадки рунічного напису із Кенсінґтону, кидає сильне світло й на проблему походження білого племени Мандан. Це мабуть рештки варягів, що в 1362 р. прибули до Вінлянду, з якихсь то причин не змогли вернутись до Норвеґії, мусіли осісти між індіянами у Міннесоті, змішалися через подружжя із ними та навчили їх своєї християнської віри, будови міст та штуки укріплювати їх на варяжський лад.

Сто літ тому, в 1837 р., страшна епідемія чорної віспи, винищила майже до ноги ціле племя Манданів. Впродовж кількох місяців їх число впало з 1,600 на 37 душ, і ця зникаюча решта розплилася відтак скоро між сусідніми індіянськими племенами.

Сьогодні в стейті Міннесота нема вже „білого" племени Манданів; заникли останні нащадки варягів, що пів тисячі літ перед Колюмбом відкрили північну Америку й залишили по собі виковані в каменях рунічні написи, не тільки цінні для дослідників скандинавської й американської старовини, але й не байдужі для нас, що початки нашої історичної державности так тісно вяжемо з іменем варягів.

РІЗДВО В БЕТОНОВИХ ФОРТИФІКАЦІЯХ НА ЛІНІЇ ЗІҐФРІДА.

Ольга Олександра Дучимінська.

РІЗДВЯНІ ЗВИЧАЇ В СЕЛІ ТЯПЧІ.

(Тяпча, долинського повіту біля Болехова й славного відпустового місця Гошева. Одне з найсвідоміших сіл в Долинщині).

—o—

Як тільки зайде Пилиповець (піст перед Різдвом), то вже вечорами по хатах колядують.

В Свят-Вечір звичайно постять цілий день. З цим днем вяжуться повіря: що „годиться", а що „не годиться" робити. Перш за все не годиться заводити сварні та пустощів. День треба пережити по Божому, спокійно, поважно, бо так „годиться" приготовлятися до хвилі великого свята. Хлопцям не годиться викрикувати вулицями, а вже не дай Боже засвистати!

Не годиться робити щось граблями, ні гребенем чесатися, бо потому кури будуть гребсти в грядках. Не можна різати січки, ні сікти сікачем, бо потому миші будуть сікти збіжжя. На кури в цей день кажеться „сипучки", щоб потому цілий рік „сипали" яйця. І кличеться їх: „сипу, сипу"! Але так, щоб сусіди не чули, бо як чують, то кажуть: „Твої кури, мої яйця", і потому цілий рік пропадають яйця. На мак кажеться „дзернята", це знов, щоб блохи не кусали. На біб кажеться „биркач", щоб худобина брикала (значить була здорова).

Вечерю починають варити в полудне й дивляться, щоб було 12 страв. Вариться: пшеницю, вар (кажуть також і „садовина" або „лісниці"), рибу в ющці свіжу, або й сушену; гриби варені з оселедцем, фасоля з варом, пироги трояки: з маком, бульбою, садовиною або капустою, голубці з рижу або каші, солодка каша, борщ, горох колочений або цілий, хліб, чай, овочі й горіхи.

Як уже смеркається, то вносять до хати „діда"; це вівсяний сніп. Господар входить до хати з „дідом" і каже: „Добрий вечір". А господиня питає: „З чим ти, діду, прийшов?" Господар відповідає: „З щистем, здоровлеем, з житом, пшеницев!" Господиня каже: „Дякую красно, щоби Бог дав, щобис діждав і нині рік прийти з цим!"

Господар кладе „діда" в кут, а сам бере в горщик „грани" (вогню), сипле ладану й обкурює довкола стіл, потім обійстя, а також і худобу в стайні. Господиня за цей час кладе на стіл сіно й прикриває обрусом, а під стіл кладе солому. На столі ставлять свічку, застромлену в брюкву. Зпід обруса витягають сіно й ворожать: як довге, то буде довгий лен; як коротке, то й лен буде короткий. Далі — ще ворожать на врожай. На тачівку (маґільницю) кладуть вугілля на кожний рід збіжжя, починаючи від пшениці, й дивляться; котрий найліпше спопеліє, то, на це буде врожай. Потім стають навколішки, й батько читає молитви з книжки, а всі говорять за ним голосно.

Починають їсти пшеницю. Господар благословить їжу й наперед кожне куштує дрібку меду, щоб було солодко цілий рік. Коли вже всі покуштують пшениці, тоді батько мече на стелю, щоб роїлись бджоли, а корови щоб брикали й діти щоб не зазнали жадної слабости. Потім господар відчиняє вікно й три рази кидає куті за вікно, кажучи: „Воробчики, воробчики, запрошую вас до вечері!" Це так, щоб горобці збіжжя не „спивали".

Як зїдять пшеницю, то діти йдуть під стіл на солому й квокають: „Квок, квок, сто курок, а один когуток, коби тільки яечок, як на небі зірочок!" Це так, щоб кури неслися й квоктали. Як є такий нівень (когут), що любить мандрувати по селі та ходить до чужих курок, то його вяжуть і за покуту сидить цілу вечерю під столом.

З кожної страви, як починають їсти, то кидає господар в окрему миску для „полазника".

По вечері колядують, а потім моляться й ідуть до стайні „бурчати", щоб було багато худоби в стайні. Далі беруть із собою трохи вечері й ідуть до родини. Діти звичайно приходять до батьків і обмінюються вечерею.

Як прийдуть з вечерею, то „вінчують":

— Вінчую вас з цим паном, новонародженим Ісусом Христом, котрий сі народив во Вифлеемі юдейськім. Аби той Ісус новонароджений Христос, поблагословив вас у щастю, здоровлю опровадити ці света! Христос ся рождае!"

А домашні відповідають: — „Славіте Його!"

Рано вводять у хату „полазника". Це віл, якого вводять у хату й дають йому ту вечерю, що її вчора господар скидав у миску. На ріг настромлюють „коліника". Це такий хлібець, що його господиня спеціяльно на це спекла, і виводять вола до стайні. В стайні ділять „колінник", на стільки частей, скільки штук худоби, й кожній дають по кусничкові.

Вдень ходять „Царі". Це — колядники, що дають коротку загально знану виставу з царями, жидом, смертю. Від двох років ходять „Гості". Це перебрані хлопці, які символізують єдність. Є там волиняк, козак з Великої України, з Підкарпаття, Полісся; тому їх називають „гості". Вони обдаровують господарів. Козак дає кілька зерен пшениці і каже, що це аж із Січі; гість з Поділля дає лен, з над Дністра дає конопляне сімя, а з Підкарпаття кілька зерен овочевих дерев.

Увечері ходять колядувати „браття" на церкву й колядники на „Рідну Школу", або читальню.

Другий день свят називають „Збори". Досвіта палять на воротах частину „діда". А решта лишається аж до другого Свят-Вечора.

По святах вільно шити, але прясти ні, бо „припредаєсі" бороду „діда", й худоба, як іде з пасовиська, то не йде спокійно, але крутиться (як веретено). А вже найважніше, де є дівка, то сватачі крутять-ся, а в двері не потраплять.

На Новий Рік ранenько йдуть діти по селі з „вінчованем".

— „Вінчую вас з цим Новим Роком, з щастем, здоровлем і много літ прожити на цій земли — подоли, а по смерти вічну корону доступити, чого вам зичу й вінчую!"

РІЗДВО НА РОСІЙСЬКОМУ ФРОНТІ.

У сегорічне Різдво мало було чути коляд у Фінляндії на російськім фронті. Замісць цього, закутані в біле одіння, як казочні опирі, ходили піхотинські стежі на лещатах, шукаючи за російськими жовнірами, що на приказ свого диктатора полізли на підбій Фінляндії.

П. Карманський.

НАШ „СВЯТИЙ ВЕЧІР" У БРАЗИЛІЇ

Доводилося мені святкувати Його чи в одній країні!

Та мабуть ніде не врізьблювався Він мені в серце так глибоко, як на наших лісових оселях у Парані.

Ніде, мабуть уже й по наших галицьких селах, де злидні відняли в нього чимало дохристіянських звичок, не збережено в той Вечір усієї давньої традиції так строго, як там, де сама природа (середина тропікового літа) дає змогу розвинути всю красу цього прастарого празнику в честь всеперемагаючих сил природи, якому долучено атрибути христіянського свята.

І солома на долівці та сіно на столі під скатертею і дідух у кутку хати і традиційних дванадцять страв і горівка з медом і просфора і молитва перед вечерею, а врешті кутя та хоровий спів коляд родиною в хаті і колядниками під вікнами — нічого тут не занедбано. Хіба долучено дещо нового. Долучено звичай прикрашувати хату фестонами ріжнобарвних ланцюхів з бібулки, що виходять з чотирьох вуглів світлиці і збігаються на середині, обєднані великим помпоном. І долучено звичай, з появою першої зірки, стріляти з револьверів і палити штучні вогні „фоґети".

А ми вді себе долучимо ще добробут наших поселенців, що дає їм змогу готовити на це свято справжні бенкети й збирати у себе велику скількість гостей та дітвори, і чудовий вечір, що пянить запахом квітів і захоплює декоративною сценерією буйної ростні, переносячи нас у країну казки.

Тепер читачеві не трудно буде уявити собі наш бразилійський свят-вечір.

Отже:

Жара дня після заходу сонця логідніє. Пташня вмовкає, тільки жаби свистять, регочуть, йойкають, як діти квилять і гупають. Цикади заводять сопранами й альтами. Дівчата кінчають замітання подвір і доріжок, що ведуть від дороги до хат. Буйна зелень (бо всі хати ховаються в зелені садків ерви-мате, помаранчевих дерев і велитенських аравкарій) чорніє, тільки в городцях перед хатами пестряться квіти мальви, ґеоргіній і інших підтропікових кущів та лоснінють довгі стрипіхаті гиляки пальмів. Наші крамарі зачиняють двері своїх крамниць, насилу випрошуючи останніх покупців горівки, черевиків, сорочок, капелюхів і дівочих прикрас. Замикаючи, виглядають крізь останнє вікно, якого вікониці закладають деревяною засувою, чи на небі ясніє вже зірка.

Та нараз присмерк перетинає ракета, що з шумом і сичанням несеться вгору і там розпорошується дощем іскор, з ломотом і гуком. І мов на умовлений знак з усіх садків, де поховалися хати, роздаються гомони револьверових вистрілів і небо засівається золотим дощем ракет. Сотні собак починають гавкати.

Свята вечеря почалася.

Ніч душна і пахуча. Тріскіт ракет і револьверових вистрілів залякує гомони ночі; тільки гавкіт собак, яких на кожному обійстю є по кілька, не вгаває. А далі несеться добре нам знайома мельодія прастарої пісні: „Бог предвічний", а там знову чути: „Небо і земля", а там: „Новая радість" — і так далі — в нескінченість.

Тріскають ракети, гримають пістолі, гомонять напіви коляд, ніч пахне, тропікальна природа дивується, а південна зоряна констеляція „Південний Хрест", що різко виступає з „молошної дороги", захоплює нашу уяву й родить у нас враження якоїсь містерії, чогось, що існує тільки у фантастичному фільмі.

І в нас зароджується думка, що тільки таким повинно бути свято народин Бога, що такою була колись містерія перемоги сонця над пітьмою, яку витали наші прадіди, тисячу років тому, коли вони жили безжурно на своїх хуторах і коли повними грудьми співали:

„А твої двори позамітані,
А твої столоньки понакривані,
За твоїм столом твої гостеньки,
Гостеньки твої не однакії.
Один гостенько: світле Соненько,
Другий гостенько: ясен Місячок,
Третій гостенько: дробен
дожидженко'.

А проте... Чому по папірусових обличчях старих поселенців горохом катяться сльози — при багато заставлених столах?

UFS

ТАМ УСЕ КРИСМЕС.

Є в стейті Флорида місцевість Крисмес (CHRISTMAS, FLA.). Кожного року на почтовий уряд у тій місцевості приходить багато почтових посилок лише в тій цілі, щоби почтовий уряд опечатав їх своєю печаткою. На світлині почтарка, пані Токер, прибирає почтовий уряд на свято.

АНЕКДОТИ З УСТ НАРОДУ

ЗДОРОВА НОСИ!

Козаки гуляли в коршмі, та напивалися. Та надійшла баба-жебрачка, підслухала під дверми та думає собі: Тепер козаченьки підгуляли, то й по талярові дадуть милостині, а котрий підохочений, то бодай чи червінця не викине.

Відхилила двері, влізла в хату тай стала в куточку коло печі, тай отченаші говорить, здихаючи та покахикуючи. А козаки й байдуже, і не дивляться на неї. От вона підійшла ближче, та трясеться й просить: „Будьте ласкаві, панове, дайте старовині який гріш, порятуйте біду, а я буду Боженька просити, аби вам дав здоровячко, та щасливе панування, та воювання".

Один козак обернувся: „А що ти, бабо, трясешся? Чи не змерзла?"

„Та же мерзла, паноньку. Ось біда, зима йде, а я гола, нема в що одягнутися", — сказала бабка.

А козак борзо потішив її: „Не журися, бабо, я тобі кожух куплю".

Бог да прости! Дякувать ваці, дай Боже здоровля ваці вам" — перебила урадувана бабка. А козак їй в відповідь: „Здорова носи, бабонько!"

А бабка, постоявши, постоявши, обернулася й пішла, думаючи собі: „Оттак обіцяв пан кожух, та слово його тепле".

ОБОРОНИЛАСЯ.

Несла дівка воду збанком з криниці. Надійшов парубок і попросив її води. Дівка дала йому напитися, але збанок був такий нечистий, що парубкові й пити відхотілося.

„Але то той збанок руками чути!" — каже він, покепковуючи.

„А брешеш!" — крикнула дівка. „Най мені руки викрутить, коли я їх коли в нього пхала".

ЩИРА.

Прийшла мачуха на чужі діти. Застала їх пятеро, а мала своє одно. Як пішла до міста, купила пять обарінків, принесла домів і подала по обарінкові своїм пасербам: „Я вам, діти, купила по обарінкові, а мому ні. Тепер ви моїй дитинці по половинці!"

МЯГЕНЬКА.

Спекла жінка паланицю, але її не вдалася: засхла. Як прийшов чоловік на обід, дає вона йому паланицю до борщу й ще приказує: „Їдж, чоловіче, яка мягка, як пух!"

Чоловік спробував — тверда. Зуб і не береться. У злости він кинув паланицею в жінку. Гуп у плечі. А жінка й каже: „Ото вдарив, як каменем!"

ЗНАЄ КРАЩЕ.

На ліниву наймичку крикнула раз пані вночі:

„Гей, Насте, вставай! Не чуєш, дзвонять! Горить!"

„Але, пані", — каже з просоння дівка, „Бог з вами: це мені в ухах дзвонить!"

НЕХОТЯЧИ ПО ЩИРОСТИ.

По вечері післав ґазда наймита на двір подивитися, яка буде погода. Як погада, наймит піде на ніч з кіньми, як хмариться, то остане дома.

Вийшов наймит, подивився та входить до хати.

„Як там на дворі?" — питається ґазда.

„Та звідси, Богу дякувати, хмариться, але біда, бо звідти вияснюється".

ДІДИ.

Ішли чотири діди від села до села; один з них був сліпий, другий глухий, третій кривий, четвертий з них був найбільше обдертий.

Здибали в полі горох, залізли в нього і їдять. Нагло сліпий крикне: „Тікаймо! Виджу, хтось іде!"

А глухий каже: „Так, іде й тупає!"

А обдертий: „Ще нас обідре!"

А кривий: „Я не боюся: я втічу".

НА НАРОДНІ ПОТРЕБИ

КЛІВЛЕНД, О.

На українських збігців.

В неділю, 5 листопаду 1939 р., о. С. Журавецький відправив панахиду в укр. гр.-кат. церкві св. Петра і Павла по поляглих героях за волю України. Панахиду відправлено перед прикрашеною березовим хрестом символічною могилою, біля якої підчас панахиди стояли в одностроях членки і члени ОДВУ як почесна сторожа. Переведено також збірку, котра принесла $59. Ці гроші переслано через Обеднання на українських збігців. Зложили по $1: Д. Шмагала, Н. Декан, Т. Федорчак, П. Толочкевич, В. Цвірчак, К. Бобечко, М. Олексик, З. Хмарик, А. Толочкевич, М. Бандура, А. Мельник, Н. Пелехатий, М. Голубець, М. Білик, Н. Кедю, В. Форемний, Д. Загута, С. Кбсик, М. Кіцаш, Й. Ціхоцький, Т. Оліяр, І. Попович, Й. Хміль, В. Жук, В. Карпинець, Т. Павлина, В. Кокоць; по 50 ц.: А. Хміль, П. Бахоровська, А. Гнатяк, К. Іванчук, Т. Янчак, М. Ґузіль, А. Кузьмік, М. Когут, Д. Дарош, Н. Бобечко, Е. Ничипор, М. Филипів, А. Страп, К. Габрівська; решта дрібними. Разом $59, які переслано через Обеднання на призначену ціль.

НА НАРОДНІ ПОТРЕБИ

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

З забави на збігців.

В неділю, 12. листопаду 1939 року, відбулася в Українськім Народнім Домі в Елизабеті несподівана гостина для Марії і Андрія Поливчаків, з нагоди їх 20-літнього ювилею подружжя. Пані Поливчак є довголітньою предсідницею відділу Союзу Українок, та є активною в українській громадській праці. Ініціятиву такої забави піддали пані Ґерета і пані Кінащук. Гарно прибрана саля, заставлені столи смачними стравами, а за столами біля сотки гостей витиснули неодну сльозу з очей солізантів. Святом проводив Р. Слободян та вручив від присутніх гарний дарунок, а принагідні бесіди виголосили: М. Ґалінович, П. Остапчук, В. Стасюк, К. Ковальчик і інші. При гарній забаві приявні не забули і про патріотичні цілі і зложили $25.75, призначуючи $15 для українських збігців і $10 на дві українські програми.

Жертви зложили по $1: Р. Слободян, І. Франкевич, А. Поливчак, М. Гульник, А. Кінащук, В. Кардаш, В. Дубас, Ю. Поливчак, А. Огар, М. Райхел, П. Остапчук, М. Ґалінович, М. Ґерета, Г. Яцків, В. Стасюк, і А. Гандович; по 50 ц.: К. Шевчук, М. Литвин, Г. Залепський, Г. Кобрин, М. Бурбуляк, Марунчак, А. Гнатюк, Т. Костишин, А. Адух, Полянський, М. Маркович, К. Ковальчик, Богданович, Світич, І. Кузьо, А. Федірко, Воробель, Жилка; по 25 ц.: І. Поливчак, К. Мамчак, Брода.

Збіркою занялися Микита Ґалінович і Петро Остапчук. Збірку на поміч для українських збігців переслано до Обеднання.

Учасник.

ВОТЕРВЛИТ, Н. Й.

На визвольну акцію.

В неділю, 10 грудня м. р., відбулись річні збори українсько-американського громадянського Клюбу. Предсідник І. Урбан згадав про Листопадове Свято. Але що дехто з наших місцевих впливових людей іде проти святкування того роду національних свят, годі було його влаштувати. Тому Укр. Амер. Гром. Клюб пасигнував зо своєї каси $10 на визвольну акцію, до чого члени доложили ще від себе жертви по $1: І. Урбан, П. Ковальчик, В. Мадараш, С. Ковальчик, М. Мадараш, П. Роганич, М. Завойський; по 50 ц.: В. Футулуйчук, В. Галайко, В. Гобляк, Н. Дровецький, М. Спяк, С. Чайковський, Л. Завойський, Я. Вовчко, М. Кеснич, М. Дичко, І. Чайковський, В. Савюк, Ф. Васуля; по 25 ц.: І. Легуняк, А. Чупа, П. Данюсяр. Разом $24.25, які переслано через Обєднання.

М. Завойський, секр.

ЩОБ НЕ БУЛО ЦВІЛІ

Цвіль повстає там, де безупинно тепло й вогко. Та коли в такім місці покладете негашеного вапна в посудині, то цвілі не буде, бо вапно втягає в себе вогкість з повітря. Розуміється, що де надто вогко, то там і негашене вапно не поможе.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ

(58)

„Є сотки способів, при помочи яких я можу тебе згладити зо світу, мій дорогий Тарзане", промовила розмріяно королева Аґті. „Але я не хочу, щоб ти гинув. Я хочу, щоб ти жив і перебував тут зо мною ціле життя". Тарзан приняв це залицяння мовчки. По хвилині він запитався: „Чого ти прислала по мене і Вонґа?"

„Щоби показати тобі багатства Тору; мої багатства, а також твої", відповіла вона драматично. „Але коли ти залишишся добровільно в Торі". Тепер вона відсунула котару, шиту зо звірячих шкір, і веліла обом чоловікам увійти до іншої кімнати. „Дивіться", промовила вона, вказуючи на неоцінені скарби.

Китаєць не затаїв свого захоплення, а викрикнув на голос. Бо справді, перед ними лежали такі дорогоцінності, про які важко було уявити собі в мріях. Повні скрині блестіли від великих самоцвітів, жемчугів, перел і т. п. „І це все, Тарзане, твоє, коли лише того захочеш", промовила королева.

„Ці багатства не означають для мене нічого", відповів Тарзан. Ця відповідь стрясла королевою. Вона на хвилину захмарилась і раптом змінила тактику: „А я, Тарзане? Підійди ближче до мене. Дивись. Хіба я не гарна?" Вона мовчала, очікуючи відповіди. По хвилині Тарзан майже проти волі сказав: „Так, ти дуже гарна".